

Bij de aanvaarding van een erfenis

Ivonne Lex: “De politisering heeft schuld aan alles.”

Vanuit uw positie in het Vlaamse theater hebt u lange tijd tegen de KNS aangekeken. Wat is uw indruk over de periode die voorbij is?

Ivonne Lex: “Ik heb er niet alleen tegenaan gekeken, ik heb er als kind ook lang ingezet, want mijn moeder speelde daar. Alles is inmiddels afgebrokkeld en er blijft nog maar weinig over van wat het ooit geweest is. Uiteraard is alles geëvolueerd. Wat vroeger goed was zou het vandaag niet meer zijn. De KNS is echter op geen enkel vlak meegeëvolueerd met zijn tijd.”

“Het gemakkelijkste is natuurlijk de steen te werpen naar de vorige directie, maar het is veel complexer dan dat. Directeurs vallen niet uit de lucht, die worden benoemd. Je zou kunnen zeggen – en daar wijt ik in het theater alles aan – dat de politisering er voor een groot deel schuld aan heeft. Wat zo fraai ‘cultuurpact’ genoemd wordt, is vaak slechts een andere naam voor heel kleine partijpolitiek.”

“Daarnaast is er natuurlijk de verhuis naar het nieuwe gebouw geweest. In de Bourla had je een scène, een grote zaal, foyer, repetitieruimtes, loges en twee hokjes: een voor de directeur en een voor het secretariaat. Nu zijn er zóveel kantoorruimtes dat meteen duidelijk wordt wat er veranderd is. Met enige overdrijving kan men stellen dat dit een schitterend gebouw zou zijn als er geen toneel moest gespeeld worden. Maar wat lastig dat er dus ook nog theater moet zijn.”

U vindt dat symptomatisch?

“Dat vind ik wel, ja. De laatste twee jaar zijn zeven acteurs om uiteenlopende redenen verdwenen en niet vervangen, dat is heel akelig. Als dat blijft duren, hou je uiteindelijk een enorm gebouw, een enorme staf en één of geen acteurs over. Eerst en vooral moet het artistieke potentieel behouden blijven, dat is belangrijker dan al de rest. Het gezelschap telt op dit

moment 23 acteurs op een personeelsbestand van 110 à 120 mensen. Dat zouden er 50 moeten zijn, maar dat is natuurlijk utopisch. Het gebouw ziet er inderdaad weinig aantrekkelijk uit, de zaal heeft misschien haar fouten, maar niet méér dan welke andere zaal ook, maar de scène is qua technische outillage in Europa alleen te vergelijken met het Wiener Burgtheater.”

Alleen wordt die techniek niet gebruikt.

“Inderdaad. Zo’n scène doen functioneren vraagt groot spektakel. Je hebt dat allemaal niet nodig voor een intimistisch of een burgerlijk stuk. Spektakel vergt veel mensen. Het uitvoeren van decors in een ruimte met dergelijke afmetingen, kost hopen geld. We zitten met een Rolls Royce die moet draaien op het benzineverbruik van een deux-chevauxje.”

De structuur van het gebouw zal een grote invloed uitoefenen op de werking.

“Je kan niet anders. Een van de fouten van de laatste jaren is geweest te gaan werken zoals de kamertheaters, omdat die succes hadden. Er is vaak een programmatiek geweest die ik niet begrijp, goede stukken en misschien zelfs goede voorstellingen, maar verzuipend op die immense scène.”

Antwerpen, Bochum

Wat moet voor u een repertoiretheater zijn in een stad als Antwerpen?

“Op het colloquium van het Vlaams Theatercircuit (zie elders in dit nummer, red.), werd gesteld dat één op twee Vlamingen nooit in contact komt met enige uiting van kunst. Als je dat nog eens gaat zeven, kom je tot ontstellende cijfers over het theaterbezoek. Ik denk dus dat een repertoiretheater

een traditie moet opbouwen, waarbij je niet mag vergeten dat we uiteindelijk nog maar 60 jaar in onze eigen taal creëren.”

“Je kan nooit twee grootheden vergelijken. In Bochum zit bij de *Hermannsschlacht* van Kleist de zaal afgeladen vol. Inderdaad, een schitterende voorstelling, maar de Duitse jeugd krijgt wel Schiller, Goethe en Kleist ingelepeld. Waar is onze traditie? Ik hoop dus zaken te brengen die artistiek niveau hebben en die toch aantrekkelijk zijn voor het publiek. Maar ik griezel van dingen als die *Revue*. Heel lang geleden knoopten de revues aan bij de stukken die gespeeld waren in het seizoen. Je kreeg dan een soort parodie, een ironiseren van bepaalde acteurs en producties. Het publiek dat massaal naar die revues kwam, was hetzelfde publiek van de andere stukken. Die wisten waar het over ging en dat opzet had dus zin. Vandaag krijg je een zaal nokvol met mensen die alléén maar naar de revues komen, die daar naartoe gesast of gesjeesd worden. Dat zoiets kan in een stadsschouwburg!”

Met de reclamepanelen op de scène.

“Ja, onvoorstelbaar. Het had met een echte revue niets te maken, maar evenmin met een theaterrevue. Het straalde een enorme domheid uit.”

Die vroegere revues hadden een duidelijke functie voor de stad Antwerpen. Moet een repertoiretheater in de eerste plaats een stadstheater zijn, een “nationaal toneel” of wat?

“Ik geloof niet dat je een dubbele functie moet uitoefenen. Er zijn in Antwerpen veel kleine theaters met een eigen gezicht; er wordt aan experiment gedaan. De stadsschouwburg heeft andere taken en dat zal ik in mijn repertoire laten zien. Ik wil eerst de mensen terug de schouwburg binnenhalen met grote producties